

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

Регіональна економіка

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

підготовки _____ **бакалавр**
(рівень вищої освіти)

галузь знань _____ **07 Управління та адміністрування**
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності _____ **073 Менеджмент**

Навчальна програма з дисципліни «Регіональна економіка» для студентів спеціальності 073 Менеджмент.

II семестр (денна форма навчання), IV семестр (заочна форма навчання)

Розробник: канд. екон. наук, доцент Гуль І.Г.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри економіки та менеджменту

Протокол від «_____» _____ 202__ року № __

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

(підпис)

(Н.Ф. Павленчик)
(прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні вченої ради факультету туризму

Протокол від «_____» _____ 202__ року № __

Голова _____
(підпис)

(В.З. Холявка)
(прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні вченої ради факультету післядипломної та заочної освіти

Протокол від «_____» _____ 202__ року № __

Голова _____
(підпис)

(О.Ю. Сидорко)
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

У сучасній економічній науці питанням просторової організації виробничо-господарської діяльності надається чимало уваги. Причому ця увага зосереджується, в основному, на висвітленні галузевої структури господарства, показу його територіальної диференціації, що інтерпретується у межах економічних районів.

Суспільно-економічні перетворення, що здійснюються в регіонах України сьогодні, змушують виявляти закономірності соціально-економічних процесів та відкривати шляхи щодо створення ефективної ринково-орієнтованої системи управління регіонами. Означені завдання досягаються лише при застосуванні нових напрямів суспільного регіонального відтворення, які відбивають зв'язки і залежності між компонентами територіальних соціально-економічних систем.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Регіональна економіка» є процес дослідження законів, закономірностей та принципів територіальної організації виробництва у розрізі регіонів України, ефективності галузей національної економіки.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується дана дисципліна

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні аспекти регіональної економіки
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Прикладні аспекти регіональної економіки

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Регіональна економіка» є формування у студентів системи знань з теоретичних та практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, оцінки сучасного стану, напрямів і закономірностей регіонального соціально-економічного розвитку та раціонального використання трудового і природо-ресурсного потенціалу країни.

1.2. Основні завдання дисципліни «Регіональна економіка» полягають у вивченні закономірностей територіального розвитку і розміщення продуктивних сил, наукових засад регіональної економічної політики, практичного значення регіонального підходу до управління соціально-економічним розвитком територій, ролі зовнішньоекономічних зв'язків в економічному розвитку України, а також поглиблення знань про об'єктивну необхідність сталого екологічно збалансованого відтворення і використання природних, науково-виробничих і людських ресурсів країни та охорони навколишнього природного середовища.

1.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил;
- теорії та концепції розміщення продуктивних сил, формування економічних регіонів;
- наукові методи аналізу територіальної організації національної економіки та методи обґрунтування галузевого розміщення виробництва;
- наукові підходи до формування та розміщення територіально-виробничих комплексів;
- природо-ресурсний потенціал України та підходи до еколого-економічної оцінки його компонентів;
- виробничий та науково-технічний потенціал України;
- основні підходи до структурування населення країни, визначення його динаміки і тенденцій відтворення, формування ринку праці;
- регіональну економічну політику та особливості економічного розвитку регіонів;
- значення зовнішньоекономічних зв'язків у розвитку продуктивних сил;

вміти:

- класифікувати складові природо-ресурсного потенціалу; застосовувати різноманітні підходи до еколого-економічної оцінки природних ресурсів;
- виконувати багатоваріантні розрахунки по вибору оптимального варіанту розміщення продуктивних сил та формування регіональної економічної структури, визначати рівень спеціалізації, локалізації регіонів та проводити техніко-економічні розрахунки;
- проводити діагностику окремих складових структур продуктивних сил;
- обґрунтовувати ефективність функціонування виробничо-господарських комплексів з урахуванням їх територіального розміщення;
- обґрунтовувати доцільність участі України в міжнародному поділі праці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. / 3 кредити ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні аспекти регіональної економіки

ТЕМА 1. Предмет, метод і завдання курсу «Регіональна економіка»

Предмет і об'єкт дослідження дисципліни. Основні поняття та наукові категорії регіональної економіки. Місце регіональної економіки в системі наук. Методологічні основи досліджень регіональної економіки. Актуальні проблеми і основні завдання курсу «Регіональна економіка».

ТЕМА 2. Наукові засади формування регіональних соціально-економічних систем

Зміст основних понять «закон», «закономірність», «принцип», «фактор», їх об'єктивний характер. Загальні закономірності розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів. Принципи та фактори розвитку і розміщення продуктивних сил. Основні етапи розвитку теорій регіональної економіки. Поняття про економічний простір, особливості його формування та структура. Регіональний економічний простір і його роль у формуванні соціально-економічних систем.

ТЕМА 3. Економічне районування України та формування регіональних господарських систем

Територіальний поділ праці, його суть та зв'язок з формуванням економічних районів. Економічний район та економічне районування, їхня суть та основні ознаки. Принципи, критерії та чинники економічного районування та районоформування. Типи економічних районів та їхні цільові функції. Роль районоформування в територіальній організації регіональних господарських систем. Сучасні мережі економічних районів та їхній склад.

ТЕМА 4. Державна регіональна економічна політика та управління регіональним розвитком

Суть, мета і концепція державної регіональної економічної політики. Основні напрями та завдання державної регіональної економічної політики. Механізм реалізації державної регіональної економічної політики: основні складові та інструменти (законодавчо-нормативна база, бюджетно-фінансова система, прогнозування, програмування, міжрегіональне і прикордонне співробітництво). Суб'єкти і об'єкти державної регіональної економічної політики. Принципи державної регіональної економічної політики. Роль органів місцевого самоврядування у здійсненні державної регіональної економічної політики. Прогнозування і державні програми розвитку регіонів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Прикладні аспекти регіональної економіки

ТЕМА 5. Ресурсний потенціал економіки регіонів України

Сутність природно-ресурсного потенціалу. Структура та класифікація природних ресурсів. Кількісна та якісна оцінка природних ресурсів. Характеристика природно-ресурсного потенціалу України та її регіонів. Основні екологічні проблеми України та шляхи раціонального відтворення і використання природних ресурсів. Сутність та поняття соціально-демографічного і трудового потенціалу. Структура, динаміка і відтворення населення. Основні фактори, що впливають на зміни народонаселення. Соціально-демографічна політика України. Поняття про трудові ресурси. Ринок праці та механізм його функціонування. Моделі ринку праці. Виробничий і науково-технічний потенціал. Фінансовий потенціал. Інноваційно-інвестиційний потенціал.

ТЕМА 6. Трансформаційні процеси в господарському комплексі України та їхні регіональні особливості

Господарський комплекс України його структура і трансформація в ринкових умовах. Сутність та поняття національного господарства країни. Економіка країни як єдиний господарський комплекс. Поняття виробничої та невиробничої сфери господарювання. Промисловість як основна ланка господарського комплексу. Сутність та поняття територіально-виробничого комплексу. Передумови економічної ефективності ТВК. Класифікація територіально-виробничих комплексів. Сутність та поняття міжгалузевого комплексу. Класифікація міжгалузевих комплексів. Особливості трансформаційних процесів у міжгалузевих комплексах: паливно-енергетичний комплекс, металургійний комплекс, машинобудівний комплекс, хімічний комплекс, лісопромисловий комплекс, агропромисловий комплекс, транспортний комплекс, будівельний комплекс, соціальний комплекс.

ТЕМА 7. Економічний простір України та особливості розвитку регіональних соціально-економічних систем

Сутність поняття «економіка регіону» та єдиного економічного простору регіону. Стійкий розвиток регіональних соціально-економічних систем. Особливості розвитку економічних районів України як регіональних соціально-економічних систем: Донецький економічний район, Придніпровський економічний район, Східний економічний район, Центральний економічний район, Поліський економічний район, Подільський економічний район, Карпатський економічний район, Причорноморський економічний район. Проблеми та перспективи розвитку економічних районів України.

ТЕМА 8. Геоелектронне положення України та її регіонів

Суть і значення міжнародних економічних зв'язків. Вплив міжнародного територіального поділу праці на формування зовнішньоекономічних зв'язків. Основні форми економічного співробітництва країн світу. Механізм зовнішньоекономічної діяльності України. Сучасний стан зовнішньоекономічних

зв'язків України та її регіонів. Експортний потенціал України та її регіонів. Основні напрями розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Адміністративно-територіальний устрій України: методологічні основи та практика реформування: монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»; наук. ред. В.С. Кравців. – Львів, 2016. – 264 с.
2. Богословська А. В. Регіональна економіка: навч. посібник / А.В. Богословська, О.С. Кваша. – Миколаїв: Видавець Ємельянова Т.В., 2018. – 488 с.
3. Завадських Г.М. Регіональна економіка: Навч. посібн. 1 вид. / Г.М. Завадських. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 556 с.
4. Куцик П. О. Національна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку. Частина 1 / Куцик П. О., Ковтун О. І. Башнянин Г. І. – Львів : Растр – 7, 2016. - 460 с.;
5. Куцик П. О. Національна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку. Частина 2 / Куцик П. О., Ковтун О. І. Башнянин Г. І. – Львів : Растр – 7, 2017. – 400 с.
6. Олійник Т.Г. Регіональна економіка : курс лекцій / Т. Г. Олійник, І. О. Мельник, О. А. Горобченко. – Миколаїв : МНАУ, 2017. – 119 с.
7. Пак Н.Т. Регіональна економіка: навч. посібн. / Н.Т. Пак. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 326 с.
8. Регіональна економіка: навч. посібник / В.В. Гончаров та ін. – К.: КНУБА, 2016. – 203 с.
9. Регіональна економіка: підручник / О. М. Бандурка та ін.; за заг. ред. О.М. Бандурки, О. В. Носової. – Х.: Золота миля, 2016. – 333 с.
10. Топчієв О.Г. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики: [навч. посіб.] / О.Г. Топчієв, Д.С. Мальчикова, В.В. Яворська. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 372 с.

Додаткова

1. Дадашев Б.А. Регіональна економіка: навчальний посібник / Б.А. Дадашев, В.П. Гордієнко, В.В. Обливанцов. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 202 с.
2. Іщук С.І. Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: підручник / С.І. Іщук, О.В. Гладкий. — К.: Знання, 2013. — 447 с.
3. Лишиленко В.І. Регіональна економіка: Підручник для студ. вузів / В.І. Лишиленко. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 383 с.
4. Павленчик Н. Ф. Економіко-статистичний аналіз функціонування підприємницького середовища в умовах зовнішньої нестабільності / Павленчик Н. Ф., Павленчик А. О. // Перспективи ефективних управлінських рішень у бізнесі та проектах : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 17–19 вересня 2020 р. – Одеса, 2020. – С. 89–91.

5. Регіональна економіка: Навчальний посібник / І.В. Тараненко, О.В. Дашевська, О.Г. Литвиненко та ін.; за заг. ред. І.В. Тараненко. – К.: Кондор, 2013. – 261 с.
6. Регіональна економіка: Навчальний посібник / О.Г. Пуригіна, С.Е. Сардак, В.В. Джинджоян, О.О. Чубарь. – Д.: ДНУ, 2011. – 596 с.
7. Регіональна економіка: Підручник / В.В. Журавель, О.В. Поспелов, Г.П. Рекун, В.Б. Родченко. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 271 с.
8. Регіональна економіка: підручник / за ред. Є.П. Качана. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 800 с.
9. Регіональна економіка: Посібник для самостійної роботи та практичних занять. Робочий зошит. / І.В. Тараненко, О.В. Дашевська, О.Г. Литвиненко та ін.; за заг. ред. І.В. Тараненко. – Д.: Вид-во ДУЕП. – 2010. – 216 с.
10. Стадницький Ю.І. Розміщення продуктивних сил (теоретичні основи): Навч. посіб. / Ю.І. Стадницький, А.Г. Загородній. – К.: Знання, 2008. – 351 с.

Інформаційні ресурси інтернет

1. Державний комітет статистики України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
2. Європейський центральний банк. – Режим доступу: www.ecb.europa.eu.
3. Законодавство України. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
4. Міжнародний центр перспективних досліджень. – Режим доступу: www.icps.kiev.ua.
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: www.me.gov.ua.
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.
7. Національний банк України. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
8. Світовий банк. – Режим доступу: www.worldbank.org.
9. Центр соціально-економічних досліджень. – Режим доступу: www.case-ukraine.com.ua.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять в усній та письмовій формах.

1. Опитування.
2. Перевірка завдань для самостійної роботи.
3. Перевірка матеріалів самопідготовки.
4. Виконання завдань практичних занять.

Підсумковий контроль – залік (2 семестр – денна форма; 2 семестр – заочна форма навчання).

Залікові вимоги

1. Предмет, об'єкт та завдання регіональної економіки
2. Поняття про продуктивні сили

3. Проблеми які досліджує регіональна економіка
4. Методологічні засади курсу «регіональна економіка»
5. Загальнонаукові методи дисципліни «регіональна економіка»
6. Спеціальні методи дисципліни «регіональна економіка»
7. Закономірності розміщення продуктивних сил
8. Принципи розміщення продуктивних сил
9. Фактори розміщення продуктивних сил
10. Сутність економічного районування
11. Фактори економічного районування
12. Завдання економічного районування
13. Функції економічного районування
14. Критерії економічного районування
15. Принципи економічного районування
16. Види економічного районування
17. Характеристика економічного районування України
18. Сутність та поняття державної регіональної економічної політики
19. Суб'єкти державної регіональної економічної політики
20. Об'єкти державної регіональної економічної політики
21. Типологія регіонів
22. Цілі державної регіональної економічної політики в економічній сфері
23. Цілі державної регіональної економічної політики в соціальній сфері
24. Цілі державної регіональної економічної політики в екологічній сфері
25. Основні завдання державної регіональної економічної політики

України

26. Сутність природно-ресурсного потенціалу та його структура
27. Кількісна оцінка природних ресурсів та природних умов
28. Якісна оцінка природних ресурсів та природних умов
29. Демографічний потенціал України та його регіональні особливості
30. Трудоресурсний потенціал України
31. Населення як основа матеріального життя суспільства
32. Трудові ресурси та економічно активне населення
33. Ринок праці в Україні
34. Поняття та структура національного господарства України
35. Виробнича сфера господарювання: основні поняття та структура
36. Невиробнича сфери господарювання: основні поняття та структура
37. Поняття територіально-виробничого комплексу (ТВК)
38. Передумови економічної ефективності ТВК
39. Класифікація територіально-виробничих комплексів
40. Сутність та поняття міжгалузевого комплексу
41. Класифікація міжгалузевих комплексів
42. Стратегія економічного розвитку регіонів, основні підходи до неї
43. Поняття та особливості проблемних регіонів
44. Економіка регіонів України
45. Донецький економічний район
46. Придніпровський економічний район
47. Східний економічний район
48. Поліський економічний район

49. Подільський економічний район
50. Центральний економічний район
51. Причорноморський економічний район
52. Карпатський економічний район
53. Суть і значення міжнародних економічних зв'язків
54. Основні форми економічного співробітництва країн світу
55. Механізм зовнішньоекономічної діяльності України
56. Євроінтеграційний курс України
57. Експортний потенціал України та її регіонів